

El llenguatge

Cridar i trucar

3/VI/1980

Al verb del castellà «llamar» correspon, en català, clamar. Diem correspon, no equival. Volem dir que tenen un origen comú, que provenen de la mateixa forma llatina, encara que després els seus significats hagin divergit, tal com s'esdevé, per exemple, amb «llegar» i plegar. Quant a la forma, només cal comparar «llamar» i clamar amb «llave» i clau perquè la correspondència que hem indicat no resulti gens sorprenent. Però així com «llamar» és un verb que ha ampliat notablement el seu camp de significació amb l'adquisició de tot de sentits diversos, i podríem aventurar-nos a afirmar que deu formar part de cualsevol recull de castellà bàsic, clamar, al contrari, ha anat reduint el seu ús i si bé el diccionari li reconeix encara diverses significacions, i sense que pugui dir-se que ha esdevingut únicament propi de la llengua literària, el fet és que resulta ja poc freqüent de sentir-lo en el llenguatge col·loquial. El castellà, però, al costat de «llamar», que és un mot hereditari, posseeix el cultisme «clamar» —talment com posseeix «clave» al costat de «llave»—, que és el verb que té el principal dels significats del nostre clamar: «llançar clams».

Els diccionaris d'equivalències proposen com a equivalents catalans de «llamar» diversos verbs, amb exclusió sistemàtica de clamar, corresponents als diversos significats amb què s'usa aquest verb del castellà. Deixem ara de banda uns significats tan importants com «dir el nom d'algu» o «tenir per nom», que expressem amb els verbs dir o anomenar (o dir-se i anomenar-se, i dediquem l'atenció a dos significats, certament afins, però tanmateix diferenciats, vist que hi ha qui sembla ignorar aquesta diferència i —potser traduint del castellà o prenent-lo en tot cas com a model— els expressem tots dos per cridar. Però una cosa és cridar i l'altra és trucar. Totes dues accions —les que expressem aquests dos verbs— tenen com a objecte atreure o obtenir l'atenció d'algu. Si es fa per mitjà d'un crit, encara que sigui adreçat a algú que és a casa —ja —tal com feiem quan érem canalla entre companys de carrer— és, naturalment, cridar. Però si es fa per mitjà d'un timbre o aparell analòg, aleshores es trucar, i d'una manera més especialitzada, picar (per mitjà d'un picaportat) o bé tustar (llaument, amb els nussos dels dits). Recordem la cèlebre escena de La cantant calca (en versió catalana, és clar): Té, ara truquen (i no Té, ara «criden»).

Albert Jane